

SZÉKESFEJÉRVÁR

TÁRSADALMI HETILAP.

A városi és megyei hatóság, gazdasági-egylet, tanítók és községi jegyzők egyletének közlönye.

Megjelen hetenként kétszer szerdán és szombaton.

A lap ára

házhöz hordással vagy postán küldve:

Egy évre	8 frt. — kr.
Fél évre	4 frt. — kr.
Negyed évre	2 frt. — kr.

Bérmertelen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.

Hirdetmény

a bélyegdíjon felül, minden négy hasábos petítor: Megrendelőinktől 4 — nem megrendelőinktől 6 kr-ért igrtattatik be.

Lapunk számára hirdetések felveznek **Budapest**en: Hasenstein és Vogler, Lang L. és társa, Weisz Móricz.

Bécsben: Oppelik L. és Mosse Rudolf. Hrdlicka Vincze.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Székesfejérvár” szerkesztőségének (Vörösmarty-tér 6-ik sz.) czimzandók; — a lap ára, hirdetmények és a hirdetményi díjak **Klökner Péter** kiadó könyvkereskedésében vétetnek fel. — Nyilttérben megjelenő közlemények után négy hasábos petítorért 10 kr. fizetendő.

☞ Kéziratok nem küldetnek vissza. ☜

Volney

a föld összes népei egyetemes gyülekezetében.

Achmed fia Ad-ul-Hamid uralkodásának 19-ik évében, a midón a győztes oroszok Krimmet elfoglalták és az ő zászlóikat a partokon kitűzték, melyek Konstantinápoly felé lengtek, utazta át Volney az ozman birodalmat s azon tartományokat, melyek hajdan az egyiptomi és syriai királysághoz tartoztak.

És midón elérkezett az Orontes partjai mellett épített Hems városába, mint-hogy ott már közel volt a pusztában létező hírneves Palmyrához, elhatározta magát, hogy azon nevezetes romokat meg fogja szemlélni.

A sivár pusztában három napi utazás után elért egy sírokkal megtelt völgybe és midón ebből kiért, egyszerre szemei előtt állottak a csodálatra méltó romok, a számlálhatlan mennyiségű fennálló kőoszlopok sorozata, melyek párhuzamosan húzódtak a messzeségbe míg a szem azokat beérhette.

Ez oszlopok között állottak a még részben egészen fennálló, részben ledől állapotban levő a műemkek épületei s a hová s a merre csak tekintett a talaj hasonló remek művésziményi romokkal volt ellepve és e szavakra fakadt keble: Megemészto idők itt van a példátok, ti a dolgos elmék munkáit rágjátok.

Látván itt a fény és dicsőség letűnését, látván az erény és bűn harcát e romokon felsóhajtott, hogy ezt mind a kapzsiság, a nyereskedési vágy s az ebből kifolyó tudatlanság idézte elő s így semmisítettek meg e hajdan oly dicső fényben ragyogott falak, s a hajdan oly nagy népességű város

igly változtatott át pusztá rommá; szive elfogódván, fáradtan egy ledől oszlopdarabra ült s ott gondolatában a multa emlékezve elmélyedett s elszenderült.

Ily helyzetében egyszerre megjelentek lelki szemei előtt, mindazon népfajok és nemzetek, a mit és a mennyit csak számlál e föld; a melyeket a különböző éghajlatok a különböző emberi fajokban előidéznek s látták, hogy azok ő eljébe minden oldalról miként sereglenek össze.

Azok számlálhatlan sokasága megmérhetlen gyülekezetet képezett, melyek egyes csoportosulásában látta azok magatartása és ruházatában különbözőléteket, melyeknél az arcok vonásai és a bőr színe ép oly rendkívüli, mint meglepő pillanatot és látványt idézett elő.

Egyik oldalán látta az európaiat rövid és testhez álló öltönyben, hegyes vagy magastetejű és széles karimájú főveggel, s részben leborotvált, részben szakállas arczczal és lesimitott hajjal; — a másik oldalon az ázsiait bőruhában és hosszú szakállal, leborotvált fejfel és turbánnal.

Ott látta az afrikait ébenfa-fekete színével és gyapjas hajával, testét fehér és kék csíkos oltónnyel fedve, kiknek karjait és nyakát csigák és üvegyöngyökkel kirakott kötések értesíték; — ott látta a magas északi népeket állatok bőrébe burkolttan: a lapponthegyes süveggel és bőrcipőkkel, — a samojedot erős és taszító kipáralgásai s kiaszott testével, — a tungusit szarvakkal ellátott süveggel, nyakán az istensége jelvényeivel; — a jakutit pettyezett arczczal, — a kalmukot lapos orrával és harántékos metszésű szemeivel.

Amodább állt tőle a sinai selyem öltönyében és lelógó hajfürttel, — mellette a

különböző fajból származott japáni, — ott látta a malajit vagy füleivel s gyűrűvel áthuzott orrával, pálmafa leveléből készült hatalmas teriméjű kalapjával, és ott látta a Csendes-tengerpart tetovirozott lakóit, — és a magastermetű ellenlábásokat.

És mindezek láttára, az ugyanazon fajnani természetű változatosság; az ugyanazon érzések ritka találékonyságai; az ugyanazon lénynek különböző fajai — ezer meg ezer érzelmeket és gondolatokat kelte lelkében.

Bámúlattal szemlélte az előtte összesereglett s előtte tömegben álló népek színe fokozatos változatait; a legfehérebb szőkétől, a világos barnáig, a sötét barnáig, a sárgáig, az olajszerűig, az ón, réz, az ébenfa és az achát fekete színűig való változatosságokat, és a mint ő a Kazsuér rózsaszínű lakóit a nap égette hindu mellett, a georgiait a tatár mellett; itt azonnal észrevette a forró és hideg égöv működése és befolyását; ugy a magas hegyi és mély völgyi, a mocsáros és száraz, a nyilt és árnyékos földterület légmérséklete behatását, s így összehasonlítá az északi sark törpéjét a mérsékelt éghajlat óriásaival, az arabs sovány testét a hollandi dundi kövér testalkatával, a samojédnak kurta, zömök növést a görög és slavoniai nyulánk természetével, a szercesen zsiros és fekete haját a dának aranyárga színű selyem puha hajával, a kalmuknak széles lapos arczzát annak apró kancsal szemeit s benyomott orrát a circassi és abyssinai tojásdad és kidomborodó arca, nagy kék szemei és sas orrával.

A hindu tarka ruhászöveit az európai műemkekü ruhakelmékkel és a siberiainak pompás és drága értékű kikészített

vad állatok bőrbőli öltőneit a vad törzseknek fakéregből font ruháival, kákasás-, fa- és növénylevelekből, madarak tollából készült öltőneivel összehasonlítván és látta miként a vad törzsek testbőrük felszínére virágokat, csillagokat és kékes színtű kigyókat égettek, illetve marattak be szokásaik szerint.

A millió nép ily tarka vegyülete úgy tűnt fel előtte, mint a Nil folyó áradása miatt kiömlő vízterület fényzománca, s az áradás után a száraz nedvesen maradt földnek ezer millióféle felnőt növények virágzásban pompája s azok egymás közti zsbongása egy elláthatlan tömegű sáskarajnak tavasszal a Haurán sivatagaini hemzsegéséhez hasonlított.

És ily sok ezer meg ezer élőlénynek látása ő benne egyszerre felébresztette azon tudatot, hogy ily irtózatost embertömegben mily különböző gondolatok és érzések léteznek; más oldalról arra eszmélődött, hogy az előítéleti és különböző vélemények s az emberekben sok szenvedélyek mint indító cselekményi okok, mily nagy különbözetet idéznek elő és ingadozott az álméltóság és csodálat közepette is a benső félelem miatt; s mint egyszerre egy szellem jelent meg és a népek tömegeinek hallgatást parancsolt, mely parancsszó az ő egész figyelmét lekötötte.

„Föld lakói így szólott a szellem, egy szabad és hatalmas nemzet az igazság és béke szavaival fordul hozzátok, és az ő meggyőződése és tapasztalatai szempontjából biztos kezeséget nyujt tinétek jólételetek elérhetéseért. Sok ideig mint ti, ugyanazon bajoktól elnyomatva, kereste ő annak okát, annak forrását és meglelte, hogy t. i. azok voltaképen azon erőszak és

SZÉPIRODALMI CSARNOK.

Rózának.

Elnézem oly némán csendesen,
Mint nyugszik le a nap a hegyen,
Mint hinti szét végső sugarát,
Bucus csókját ezzel adja át.

Körösköröl járnak a csókra,
Minden egyes domb, hegy s bokorra.
Meg-meg állnak minden virágnál,
Mig megsüti a nap, s alászáll.

Már fellegek szálnak fölötte,
S visszajő még egy-egy sugára,
Azt suttogom lassan utána:
Hogy az én Rózámát köszöntse.

S. A.

A két lábú farkas.

XV.

A ki másnak vermet ás, maga esik bele.

Tiz órát kiáltott az éji ór és Sándor kapát vett a kezébe, s indult a vermek közé; Bandi pedig hazafelé, hogy készüljön: Lábujjhegyen járt az udvarban, szerette volna, ha lovai is azon jártak volna, midón dobogó szívvel kivezette őket a kocsizhoz s azzal a kert hátulján szép csöndesen kiindult, hogy legkisebb neszt ne okozzon.

Ott állt már Sándor a felásott verem előtt, aggódva, szomoruan, mint sirásó, ki

kedvese sirját ásta meg: midón Bandi megérkezett.

— No csak lássunk hozzá most pajti — mondá Sándor, mig Bandi az istrángokat hányta le — mert borult az ég s esőt kaphatunk.

— Egy részt jó, hogy ily szomorú idő van — mondá Bandi — legalább senki nem jár kinn: Nohát melyikünk megy bele? — kérdé Bandi, ki szeretett volna felül maradni, hogy meglepetés esetében ellábolhasson.

— Nekem mindegy, csakhogy én erősebb vagyok s könnyebben kitudlak huzni, talán jobb volna ha te ereszkednél bele — felelt Sándor, és Bandi beleugrott a verembe, Sándor pedig utána eresztette a kosarat és merte ki a buzát és töltögette a kocsira oly lelkiismeretesen, hogy ha minden dolgát oly hűn végezné rövid időn hat ökrös polgár lenne belőle.

Már permetezni kezdett az idő és a két czimbora annál szorgalmasabban látott dolgozóhoz.

— Megállj pajtás! — sugá le Sándor a verembe — eligazítom a kocsin, hogy annál több férjen rá — s azzal föllépett, s egyengette a már feltöltögetett gabonát, s ezt végezvén felállt a koci oldalára egész magasságában, s leugrott onnan, de mintha a föld nyelte volna el, eltűnt egyszerre, csak egy nagy puffanás és nyögés volt mind az a mit lehet hallani:

Szorgalmasan árkot vajtott,
Más ember alá vermet ásott,
Melybe, midón törekedik,
Önnön maga beleszik.

Bandi elunta várni a kosár leeresztését s kiáltani kezdett, de hang nem adatott. Kétség aggodalom szállta meg lelkét, hogy tán Sándor csak kelepczébe akarta őt csalni s most csufosan elhagyta, s már csaknem eget-földet káromolt: de nem akart barátjáról ily aljasságot feltenni; ujra kiáltott — Sándor! hol vagy?

— Itt vagyok a veremben! — kiáltá egy tompa hang.

Bandi meg nem fogható mit keres czimborája a veremben s azt gondolta tán csalódik, ujra kiáltott: — Ereszd le no!

— Nem lehet pajti! — kiáltá Sándor — kutyva van a kertben, beleestem egy ó-verembe.

Bandiban ujra meghült a vér: — Hogyan estél bele? — kérdé.

— Valamely vak verem tetejére ugrottam s beleszakadt velem — lón a válasz.

— S mit csináljunk most? — várjunk reggelig, majd akkor jön valaki s kihúz, ne busulj nem hagynak éhen veszni. — Igen, de megtudják, hogy lopni akartunk.

— Nincs különben, csak az a jó, hogy kezem, lábam vagy nyakam nem tört ki, mert beleestemkor világon voltomat sem tudtam — mondá Sándor szinlett hideg vérel.

Az ég elfeketedett, mintha beterítették volna s szakadt az eső, mintha döntötték

volna: Sándor csak azért, hogy Bandi két-segbe ne essék elkezdett danolni.

A szerelem, a szerelem,
A szerelem sötét verem,
Beleestem, benne vagyok,
Innen ki nem szabadulok.

Pedig jobb lett volna neki istenhez térni s buzgón énekelni, mint Dánielnek az oroszlanok vermében, vagy a három zsidó ifjunak az égő tüzes kemenczében:

A koporsóba töl engem,
Bévetél a sötét mélységbe,
Holott haragod nyom keményen,
Elborítád szegény fejem.
Nagy árvizeknek hajjaival,
Kik rám rohanak nagy zúgással.

— Hogyan tudsz danolni? kérdé Bandi, kinek fogai összevaczogtak — hiszen még a gallérom is facsaró víz, majd megvesz az isten hidegeje.

— Azért dalolok, hogy te tánczolj, aztán meveteg lesz — felelt Sándor, erőltetve nevetvén.

— Hány óra lehet? — kérdé kis szünet után Bandi.

— Lehet éjféli, vagy valamivel több — felelt Sándor.

— Irgalmas isten — sóhajtá Bandi hiszen ha reggelig így szakad az eső, felvesz bennünket.

— Te szerencsésebb vagy mint én, mert nálad a buza eliszsa, de én már csaknem térdig állok a locsban.

— Szegény lovak megfagynak reggelig — mondá ismét Bandi hallván a lovak nyugtalanságát.

igaztalanságból származnak, melyek a néhai elődeitek tapasztalatlansága miatt törvényekké emeltek és melyek a most élők előítéletei mint olyanok fentartva lónek. — Ezeknél fogva az a nemzet, azok mesterséges és önkényű határozatait feloldotta és visszament az okosság és jog alapkezdetéhez és úgy látta, hogy maga a világrendszerében ép úgy, mint az ember természeti szervezetében, alkottatásában örökös és megváltozhatatlan törvények vannak, melyeket, hogy azok őt boldoggá tegyék neki csak fel kell ismernie.

Oh emberek emeljétek fel szeméiteket az égbe, mely titeket megvilágosít s néztek a földre, mely titeket táplál, melyek ha tényleg ugyanazon ajándékokat ígérnek és adnak, ha ti a mozgóerő által ugyanazon életet, ugyanazon testszervezetet nyertetek, hát vajlon nem ugyanazon jogokat nyertétek-e azok jótékonyasága élvezeténél? Hát vajlon ezáltal titeket nem mind egyformán szabad és egyelőkké teremtett-e? melyik az a halandó, a ki merészkedik az ő hozzá hasonlótól megtagadni azt, a mit a természet neki adott és biztosított.

Oh népek minden kényuralmat és viszálykodást száműztek körötökötől, alakítsunk csak egy társadalmat, egy nagy családot, és valamint hogy az emberi faj csak egyded szervezettel bír, úgy legyen csak egy törvény a természeti, egy törvénykönyv az az okosságé, egy jog az igazságé és egy oltár az egyetértésé. És az egybegyűlt népek örömrivalgás közt hangoztatták a szabadság, egyenlőség és egyetértés, az emberi szív mélyébe törülhetlenül beirt szavakat. *Tóth Antal.*

Dr. Kayserling Mór budapesti hitszónok történelmi felolvasásai.

V. FEOLVASÁS.

Iskola és vallás.

Tartott jan. 3-án az evang. iskola nagytermében.

Saját jegyzetei után magyarra fordította: Leichter Benő.

A zsidók valóban egy csodálatra méltó nép. Oly életerő lakik benne, melyet nem lehet eléggé csodálni. Története a mindig újuló regeneráció, mely mindig felébred azon nyomásoktól, melyeket a századok reá gyakorolnak.

A mult század végén és a jelenleginek elején a zsidó nép lázas rohamból könyezve a legveszélyesebb krízis elé nézett és az emancipációt valamint a vallás küzdelmeket megelőző napokon sokan kétségbeesve rázák fejüket: vajlon e baj valaha orvosolható lesz-e? De a mint a zsidó nép, melyet az ily krízisek már számtalanszor környeztek, magát ezekből a benne lakozó kitartás és életerő által mindannyiszor kiverve — ép úgy emelkedett fel most is ismét a tevékenység öntudata által.

Az utóbbi felolvasásban említett jele-

netekhez még azon túlzott, vak bizalom és ragaszkodás is tartozik, melylyel a francia, német hollandi és olaszországi zsidók Napoleon hatalmához ragaszkodtak. Gyermekies odaadással vetették magukat a fejedelem hatalmába.

Midőn Napoleon szerencsésének magaslátán állva, a Sanhedrium felállítását akarta életbe léptetni, ezt akkorjában mint egy nagy tettet örömmel fogadták, habár ezen ő római intézmény Párisban — egészen más-kép mint Rómában — csillammal és fényvel környezve lépett fel. A megváltás és szerencse korszaka volt az, midőn Párisban a Sanhedriumot megyitették. Habár az ő római Sanhedrium mintájára volt alakítva, ez mégis csak egy látvány volt, mint Napoleon az e féle ünnepeket és látványokat különösen kedvelt.

A Sanhedrium által az európai zsidókat folytonos izgatottságban tartotta. A mi máskülönben a Sanhedrium működését illeti, az igen jelntéketlen volt. És mit gondolnak t. hallgatóim, mi által szenvedett hajótörést a párisi Sanhedrium? A zsidók szabadszellemezője által.

Napoleon a Sanhedrium által saját ezélya után látott és ezt sejtve csak is ezért törekedtek ellene a zsidók, kik benne szabad kifejlődésüket veszélyeztetve látták. — Nem akarták magukat lekötmi semmhez, önnön maguk által akartak szabadon fejlődni. S nem is találunk a zsidók fejlődésének összes történetében egyházi vagy állami erőszakot. Ép oly kevéssé szorongattatták magukat a haladáshoz, mint annak ellenkezőjéhez.

Akár haladás, akár hanyatlás, de magából a népből induljon az ki és maga a nép igekezzék azt elérni. Legkevesebb hatott rájuk az állami erőszak.

A francia Sanhedrium a haladást „par ordre du Mufti“ akarta és ép azért mert a zsidók önnönmaguk akarták szabadságukat megszerezni, mert önmaguk akarták kifejlődésüket keresztül vinni, ép azért szenvedett a Sanhedrium hajótörést.

Az egyedüli, mit működése teremtett, az volt, hogy a francia, hollandi és olasz zsidókhoz egy proklamációt intézett, melyben a zsidókat felhívja, hogy az ipart és földmívelést ápolják és iskolákat alapítsanak.

Egyszersmind szívükre is lett kötve, hogy a zsidó ifjúságnak a korszak megfelelő kiművelődése felett gondoskodjanak.

S több nem is szükségeltetett a Sanhedrium részéről, mert a zsidók soha sem zárkóztak el az idő következménye elől. — Mendelsohn már 30 évvel ezelőtt felszólította a zsidókat. Boldognak érezném magam — mondá 1779-ben — ha csak 70 zsidót tehetnék iparossá és 30-at földmívelővé.

Egy évvel később közbenjárása és befolyása által Berlinben egy ily alakú iskolát alapítottak. Az ő befolyásának köszönhetők a polgári iskolák. Az volt ezélya, — hogy az ifjúságot az elemi tantárgyakra tanítsák és e mellett a vallást is tanulják, mert az iskolában ez az egyedüli alapja a műveltségnek és intelligentiának. Nincs valódi műveltség, mely ne tanított volna a vallással egyetemben.

A berlini polgári iskola mintájára rendezték be az ausztriai iskolákat is Ez II.

József császár ösztönzésére történt. József császár korának egyik legnemes és legkitünőbb uralkodója — mint általán ismeretes. Mária Terézia fia volt gróf Batthányi nevelte, a ki fel is keltette benne a szabadság eszméjét. És csakugyan oly szabadelvű lett, hogy anyja többször mondá róla: „József fiammal biz nincs rendén a dolog Szabadelvűségem nem tetszik.“ Minden alattvalóját egyenlővé igyekezett tenni. Olvasa az Encyclopédistákat mint Nagy Frigyes, padlón aludt egy mint XII. Károly, szóval nagy és népszerű uralkodó akart lenni és az is lett volna, ha tervének kivételében — Ausztriában a szabadságot és egyenlőséget meghonosítani — nem akadályozták volna. József az akkori katolicizmus igen hatalmas befolyását akarta korlátozni, oly annyira, hogy VI-ik Pius pápa szükségesnek tartotta Rómából Bécsbe utazni, hogy személyes megjelenése által Józsefet megnyerje.

Igaz, hogy Pius pápa egyike volt a legszebb alakoknak, de József általa még sem volt elragadtatva, ép úgy Kraunitz sem, ki épenéggel nem alázta meg magát a pápa előtt.

Egyiküknek sem volt valami nagy fogalma a pápának istenhez hasonlatosságáról, és ezt József már az első találkozásánál élénken bebizonyította. A helyett, hogy a pápa kezét — melyet ez csókolás végett eléje nyújtott — megcsókolta volna, azt erősen megrázogatta és az udvarnál eddig szokásos hódolatokat mellőzte. A pápa elutazása után József azonnal kiadta az ismert türelmi parancsot. A zsidóknak megengedte, hogy kardot viselhetnek és szakálukat borotválhatják, mi eddig tiltva volt. Egyetem és akademiákat megnyitotta a zsidóknak is köteleességükre tette, hogy iskolába járjanak és az ország nyelvét megtanulják.

Nem is képzelték az akkori zsidók a fölötti ijedelmét, hogy most iskolákat kell alapítaniok. Félték, hogy az iskolában tanult grammatika és földrajz majd a talmudot kiszorítja és sokan közülük veszélyeztetve látták magukat az ugynevezett József törvény (Josephinische Gesetz) által. — De nem volt hiány olyanokban sem, kik József császár e rendeletét örömmel fogadták és azt mint jótéteményt tekintették és dicsoították.

A községek közt Prága volt az első, mely jó példával ment előre. Más községek az általános művelődés előmozdítása ellen törekedtek és a rabbikusok is azon voltak, hogy iskolák ne alapíttassanak.

(Vége következik.)

O s o n e.

A választások előtt elméldünk egy keveset városainkról, s a városi kapitányi állás keletkezése és e néveni megmaradásáról.

Városaink eredetét egy különös alapindokra, mint kuffőre lehet visszavinni; nevezetesen egyik történet írónk szerint a római municipiumokra, ezek eredetét pedig a közös oltalom szükségére érzetéből származott társulási associatio szemlélem.

Ugyanis, ha a történelmet átolvassuk látjuk, miképen nem csak honunkban; de a

világ minden népeinél, a mely városok virágzásának emlékeit megörökíté a történelem, e virágzást valamint kezdetben a nemzetek harcziás rendszere alapítá meg, ugy azt később a középkorban fejlődés koronázá elő haladásában.

Nézzük csak nemde Olasz-, Francia-, Németország és Svájcban mennyi apróbb testület keletkezett, mint köztársaság, melyeknek keletkezése ha nem is, de virágzása egyrészt a keresztes-hadjárat korát előző körülmények és sajátságos események, másrészt a fejedelmek s az időközben mindig hatalmasabbá s majd már félelmissé vált nemesség mikénti fékezése iránti bölcs előgondoskodás, részint pedig a belhoni zavargások s pártusák által mozdított elő; ott van pl. Olaszhon városait érdeklőleg a Guelf és Gibellini pártok kiengesztelhetlensége.

Némethonban a királyok s pápák közti viszályok, Franciaországban a királyok s a korona viszályainak egymásközti szüntelen növekedett tusái: idézték elő, és így bármily borzasztó szinben tünteti is elő a történelem az egymásközti élet s halálharczot, de mégis azt lehet következtetni, miképen a városok mind polgári, mind országlászi szabadsága mégis azok eredményeként mutatható fel; innen lehet megbírálni az egykor híres Görögthon s Roma vítez hősfiával közös nagyszabásu nemzeti büszke lelket eredetét.

De honunkban is történelmileg biztosan mondhatni, miszerint a fentebb említett harcziás rendszer volt létoka városaink keletkezésének s azok belservesztetének indokai a római municipiumok köztársasági intézményeiben keresendők, mert a történelem tanúsítja, miszerint pl. Fejérvár a romaik által O s o n e nevezet alatt volt ismeretes, mint római gymmat.

Székesfejérvár városa, a már akkor itt létezett várra intézkedőleg, mint a történelem tanúsítja, szent István királyunk által alapított, mit világosan tanúsít azon körülmény, miszerint több városok szabadalmi is e város szabadság okleveléhez mérten adtak ki.

A várak tehát, melyek a városokká lét vagy kinevezést megelőzőleg léteztek, mindig a királyok parancsnoksága s uralma alatt állottak s azok honunk oltalmazásáért építették, hogy az abban lakók részint a békének nagyobb biztonságban élvezhetésében részesülhessenek, mit mutat Verbőczy H. t. k. III. R. 8. címre I. §-a hol ez áll: „Est autem Civitas, domorum et viciorum pluralisat Moeni is et praesidiis circumcincta necessarius, ad bene honesteque vivendum privilegiata,“ részint pedig, hogy az ide külföldről beédesgetett és törvényeinkben hospiteseknek nevezett iparüzők működésük s szelid szokásai által a műveltség a többi néposztályoknál is kifejlesztessék, mi által természetesen az a körülmény fejlődött ki, hogy a városi lakók magukat kitünőbbeknek tartván a vár, illetve a város körüli lakosoknál, részint nagyobb szabadság, részint bizonyos előjogok sajátítása iránt folyamodtak fejedelmekhez, s így történt, hogy a fejedelmek a vár lakói csak a várnak kötelezett szolgálás feltételeitől mentesíték, vagy mentették fel; minek világos

— Ha Iczik okos ember volna, eljöhethetne, legalább a kimert buza nem veszne kárba — mondá Sándor nevetve.

Igy telt el ismét egy kínos óra, az eső mintha készakarva esett volna, mindig jobban neki eredt. Bandi istenhez fordult s könyörület hangon éneklé:

Te hozzád teljes szívűből
Kíáltok szüntelen!
E siralmas mélységből
Hallgass meg ur isten!

De isten nem nyitá meg füleit, midőn Bandi hozzá kiáltott, mert vétkezett isten ezen parancsolatja ellen: „ne lojg.“

Hajnalra kukorikoltak a kakasok s Bandi oly fájdalmasan hallá, mintha a halálharangot huzzták volna rá. Közelgett az idő, melyben tán szabaduland, de fájdalom! azért, hogy rabságba essék.

Borzasztó helyzet — félni a szabadulástól.

Még egyszer megkísérté Bandi az istent:

Isten te vagy én istenem!
Jó reggel kereslek tégedet,

— Roszul választottad az énekét pajti — közbe szólt Sándor — mert ha jól emlékszem az sül ki az utolján:

E pusztá és száraz földön,
Hol semmi víz sem találtatik

pedig nálam annyi a víz, hogy majd bele fulladok.

Ilyen az ember felejté az istent, midőn jól van dolga; segítségül hívja, ha önmagát szerencsétlenségbe dönti és aztán átkozza, ha a bajból ki nem huzza.

Bandi is, miután kétszeri énekére valami Habakukot nem vitt isten fülénél fogva kiszabadítására: elkezdett káromkodni oly borzasztóan, hogy az eső megállt czifra káromkodása hallgatására.

— A boldog végít fordítottad pajti! — kiáltá Sándor, hallván a borzasztó istenkáromlást.

— Nem használ ez sem — mondá Bandi méreggel.

— Nem bizony, többet érne annál egy lajtorja. Feküdjél le s álmodjál egy lajtorját mint Jákob s kiballagjunk rajta — felelt Sándor tréfásan.

Virradni kezdett, a fellegek is itt-ott megszakadtak s látták a foglyok borzasztó helyzetüket.

Hát otthon mi történt?

Bandi apja szokás szerint korán felkelt, legelső gondja volt fiát keresni meg, vajlon helyén találja-e. S borzasztó dolog! mit látott? Semit még a lovakat sem s a helyett, hogy a kocsit s a kocsi nyomát vizsgálta volna meg: ijedten s haraggal besietett, hogy nejeinek elpanaszolja a látott és történt dolgokat.

— Talán a mátkájához ment át — mondá neje.

— Hiszen csak nem ment kocsin a szomszédba.

— No hát valahová elment a rozskölyök, hiszen nem szokik el, majd hazahajtja a hasa.

— Csak már a lovaknak gondjukat viselné.

— Azon ne aggódjon keed! hiszen tudja milyen nagy bolondja a lovaknak, falatját is odaadja — nyugtatá őt neje s azon meg is nyugodott.

Hát Nagy János? Egész éjjel a szemét sem hunyta be, azon aggódott, hát ha cselédei roszul csinálták be a verem száját s ebben az ítélet időben megcsorgott. Alig virradt szólítá szolgáját.

— György! jól becsináltak-e a verem száját?

— Emberül be van az csinálva gazd' uram! — felelé a kérdezett.

— Jó lesz mégis, ha kiballagsz és megnezed nem vájt-e lyukat ez a sebes eső — mondá a gazda és György nyakába kerítvén szűrét, kiballagott a veremhez. Már messziről megpillantotta a kocsit s gondola magában: „de korán kelt s látott dologhoz az az ember is,“ de oda érkezvén, nagy bálulására saját vermüket kibontva s abból a törvénybíró kocsiját megterhelve találá. Sietve lődult haza s elmondá gazdájának a látott és történt dolgokat.

— Fogj be György! s tégy a kocsira egy pár kötőféket is — mondá Nagy János ki élt a gyanupörrel, hogy nem a törvénybíró, hanem Bandi terhelte meg a kocsit, ha tehát őt ott találja jobb lesz egyenesen a szolgabíróhoz vinni, nehogy a kupaknács ismét borért eladja az igazságot.

— Valaki járt itt, de ismét semmi nesz — mondá Bandi.

— Talán itt hagyunk bennünket, mint sajtot érni — felelt Sándor enyelegve.

— Ah! halod-e kocsi zörgés!

— Értünk jönnek, kocsin visznek haza, hogy ne fáradjunk gyalog.

Csakugyan megérkezett Nagy János s leszállva a kocsiról belekiáltta a verembe:

— Ki vagy gazember?

— Én vagyok bátyám uram! — mondá Bandi nyöszörögve.

— Megfogott a farkasverem ugy-e — mondá Nagy János és szolgájával együtt lebecsátottak egy kötelet, melyet Bandi derekára övezett, mert elgémberedett kezeivel nem volt képes markolni. Alig huzzták a verem szájáig, nyakon csipték mint a kiöntött ürgét, hogy el ne ugorjék s jól megkötözvén a kocsira dobták.

— Hát rajtam nem könyörülnek? — kiáltá Sándor, hallván, hogy a kocsi indulni akar.

Nagy János majd leszédült ugy megijedt ezen földalatti hangtól. — Aha szép madarak! — mondá végre, midőn tisztába jött — törökbe kerültetek — és kivették őt is:

a mély veremből,
és a sáros fertőből:

de nem hogy lábait szép egyenes köre el fel helyeztessék; hanem hogy békóba verjék.

A tűz nem jelent soha jót, igazsága volt az öreg asszonynak. (Folyt. köv.)

nyomát
fejezeté
pes sic
libertat
Ké
donjogu
tokkal
névvel
soknak,
czikkbe
Sz
minden
tek; ki
tettek,
Évenkén
szent-M
a királ
rosok l
tántorit
igazol
Mátyás
ségi es
Frau u
der Sta
haben
Herrn
gehors
vor er
Zilágyi
er Gub
M
királyi
kivétel
kedése
vetkezé
örizeté
külön
kapitán
mely-
mutat
151. la
seu arc
dum U
busdam
Castro
M
jogot r
vagy é
ötletéb
szolgál
a hábo
nem te
mentes
vén m
vonulta
hozván
vett s
— hog
a város
oltalm
város
képezé
váron
tönság
temleg
kapitán
közös
lyüket
paranc
kezett
szer sz
jelmez
ban du
totta h
már a
illető
tünteté
1848.
nemzet
a vár
tonásk
és a s
ügyele
a polg
zeti
neveze
megtar
A
szervez
ügyelet
mesteri
kir. vá
kel eli
Az
ben ki
vényha
a város
teendő
lyosság
1877.
peresü
bizatné
városi
terjede
nél, a
hogy a
gyenek
fontos

Tör

A szék
ta
V
sértés
ellen.
S
János

árosok vi-
a történe-
ben a nem-
meg, ugy
és koro-

Francia,
nyí apróbb
ság, me-
virág-
arat korát
események,
időkben
felelmesé
ránti böles
belhoni za-
ttatott elő;
deklóleg a
gesztelhet-

ápák közti
írályok s a
szüntelen
és így bár-
elő a tör-
alálharozot,
mikép a
száglászati
yéként mu-
ni az egy-
ez hős fia-
büszke lel-

eg biztosan
miféltt har-
aink kelet-
ek indokai
sági intéz-
történelem
a romaiak
ismeretes,

r akkor itt
a történe-
nyunk által
t azon kö-
t szabadal-
hez mérten

rosokká lét
zetek, min-
ri hatalma
almazásért
részt a
élvezheté-
Verbőczy
hol ez áll:
t vicorium
reumcincta
vívendum
gy az ide
nyeinkeben
müködésük
eg a többi
ejlődött ki,
ntünöbkek-
ros körül
badság, ré-
a iránt fo-
y történet,
csak a vár-
itól mente-
ek világos

nkent, mint
elegve.

és!

sznek haza,

gy János
álta a ve-

— mondá

u gy-e —

val együtt

vet Bandi

redett ke-

Alig huz-

pték mint

örjék s jól

ülnek? —

kocsi in-

gy meg-

Aha szép

n tisztába

s kivették

nyomat látjuk Kálmán király I. t. k. 80-ik fejezetében, hol ez áll: „Liber quoque hospes sicut solvi, vel caeteri extranei pro libertate tantem denanos dent.

Később fejedelmek a vár lakóit tulajdonjogu s a vár javaktól elkülönített birtokkal látták el, végre szabad királyi előnévvel élhetésre adtak engedélyt a városoknak, mely már olvasható az 1630-iki t. cikkben.

Szabadnak azért, mert azok a várbeli minden hatóság és birakodás alól kivették; királyi városoknak pedig azért neveztettek, mivel csupán a királynak fizettek évenként bizonyos mennyiségű ugynevezett Szent-Márton című adót s ezért voltak már a királyi kegyadományokban részesített városok lakói, a király mint jótévedőjük iránti tántoríthatlan hűség- és ragaszkodással, mit igazol már Kovachik szerint a városok által Mátyás király korában letett következő hűségi eskü: „Das uns Gott helfe usere Liebe Frau und alle Gottes Heiligen das wir von der Stadt N. veigen kein anderen König haben vollen, noch ervelen verden, den Herrn Vajdafia Matyasch, und vollen im gehorsam seyn, und dienen mit Recht und vor er Trew, als unserm gnädigen Herrn Zilágyi Mihál an seiner Stadt dieweil und er Gubernator ist.

Midőn tehát a vár lakói, a várossá lett királyi kinevezetés s adományozás folytán kivették a várbeli katonai hatóság intézkedése alól, ebből kifolyólag az a következtetés áll, hogy tehát a várban a vár őrizetét képező lakók vagy katonák felett külön parancsnokság létezett s a katonaság kapitánya rendelkezett és parancsolt a személy- s vagyonbiztonság tekintetéből, mit mutat már Kollár munkájának 2-ik füzeté 151. lapján ezen kitétel: „plerisque esastris seu arcibus erat subjectus vicem, aut oppidum Ungaris Város dictum et certis qui busdam Servitutis legibus ipsum quoque Castro seu arci obnoxium.”

Minthogy ezek szerint a kiváltságos jogot nyert várbeli előkelő lakosok, már vagy értelmiség, vagy vagyoni tekintetű ötleteiből, a többi várlakosok, katonák, vagy szolgák rendéből kiemeltettek, nem akarván a háborús idők vizsáljai miatt a semmit nem tevés lágy párnáján nyugodni s részint mentességük mellett, úgy vélem szégyenel- vén magukat, hogy ne láttassanak visszavonulnak lenni, — saját érdekük is azt hozván magával, mint szinte az általuk fel- vett s büszkén használt polgári becsület is — hogy ne csak a város birtokához tartozó, a városon kívüli ugynevezett nyárs-polgárok oltalmazák a vár vagy városbani s a vár városon kívüli a vár vagy város tulajdonát képező vagyonekat, mivel belátták, hogy a váron kívüli lakók személyi és vagyoni biztonságának oltalmazása velük együtt egye- temleges kötelezettség, ők maguk is a várkapitány parancsnoksága alatt kívánván a közös oltalomban részt venni, így szemé- lyüket és közreműködésüket a várkapitány parancsnoksága alá bocsájták; s így kelet- kezett a vár-katonaságból, a katonai rend- szer szerint szervezett város polgári s külön jelmez alatti katonaság, mely is az ország- ban dult számtalan s különböző érdekindí- totta harczok lecsillapultával rendszerét; de már azután csak az egyházi s a királyt illető ünnepnapok alkalmávali ünnepélyes tüntetés tekintetéből megtartotta egész az 1848. évi XXII. t. cikkkel életbelépett nemzeti őrsereg feletti rendelkezésig, mikor a vár őrizeti rendszer a polgárságnál katonasággal ösdi maradványa megszűnt — és a személy- és vagyonbiztonság feletti fel- ügyelet, már akkor is bevett szokás szerint, a polgár-őrség kapitányára, mint közrendé- szeti közegre, mint már hát a történelmi vezetőségű kapitányi név, illetve cím megtartásával jelzett hivatalokra szállott át.

A városi vagyon s a város ügyei feletti szervezkedés szerint pedig az azokrai fel- ügyelet a polgárok által választott polgár- mesteri hivatalra ruházott s majd a szab. kir. városok ügye az 1848. XXIII. tezik- kel elintézés alá vétetett.

Az 1870. XLII. tez. 91. § a értelmé- ben kidolgozott Székesfejérvári városi tör- vényhatósági szervezetben körvonaloza van a városi kapitány, mint közrendészeti közeg teendője, valóban sokoldalú s nagy hatá- lyosságot nyújtó intézkedés; — s már az 1877. XXII. tez. nyomán a kisebb polgári peresügyekbeni eljárás is, ha e hivatalra bízották; nem derül-e fel, miszerint ez a városi kapitányi állás, mily nevezetes és terjedelmes határu állás, melynek betöltésé- nél, a küszöbön álló választásnál szükséges, hogy a választók igen nagy figyelemmel le- gyenek s csak azt választják meg, a ki e fontos hivatalnak tud is, akar is megfelelni. T. A.

Törvénytörvényes csarnok.

A székesfejérvári e. f. kir. törvénytörvényes csarnok tartandó bünygyi végtárgyalások.

Április 25-én.

Veszélyes fenyegetés és könnyű testi sértés büntetével vádolt Takáts Mihály ellen.

Súlyos testi sértéssel vádolt Turi János ellen.

Április 27-én.
Okmányhamisítással vádolt Abel József elleni bünygy.

Vétkes vigyázatlanságból gyujtogatással vádolt Csmela Judit ellen.

Április 29-én.

Emberölés és verekedésbeni bünyyresz- séggel vádolt ifju Hartván Ferencz ellen.

Hajós Kálmán ellen sikkasztás miatt.

LEVELEZÉS.

Csákvár, ápril 21. 1878.

Tekintetes szerkesztő ur! Mint minden évben egy az idén is a rom. kath. iskolában a tanulók fölött fötiszt. Benedek Ferencz esperes ur egyházi és t. Pettenkoffer Sándor világi elnökleite alatt kevés számú iskolaszéki tagok jelenlétében mind a három osztályban a vizsga e hó 15-én megtartott. A III-ik osztályban Valtér József főtanító 13 tantárgyból tetette le tanulóiával a vizsgát kitünő sikerrel, úgy annyira, hogy a szép számmal megjelent szülők gyermekeik szép előrehaladásán és okos feleletein örömkö- nyüket sirtak. Az összes tantárgyakból ki- tűnően felelt: Pettenkoffer Béla, Müller Viktor, Stancsics Béla, Tauth Viktor, Janki Gyula, Mezey Orsze, Schmid Róza, Novák Mariska. — A II-dik osztályban: Harmann József altanító tanítványai közül pedig: Lu- kács János, Lipkay János, Prokop Mari, Kneif Fáni. — Az I-ső osztályban Lajos János altanító tanuló közül: Harangozó József helybeli földműves 7 éves fia Harangozó J. vizsgaletéle után a két elnök elé állván, bátor hangon egy jól szerkesztett verset mondott tanulóársai nevében a látogatók- hoz, kik egészen meg voltak lepelve a fiu hatalmas kifejezésein.

De hát mi mit szóljunk a kik a vizsgán megjelentünk? sajnáljuk, hogy nem készül- tünk arra, hogy némi kis érdemjutalmat osztogattunk volna a kis jóvendőbeli polgá- rainknak, hanem majd jövőre, ha az Isten éltet bennünket, tudom hogy mi is más ké- születtel fogunk a vizsgán megjelenni*).

Dorner Károly, isk. gondnok.

Vegyes.

Irodalom és művészet.

* Jókai Mór től a napokban jelent meg „Az észak honából“ című legújabb no- vella gyűjtemény. Mint a czíme is elárulja, novellái az orosz udvari életből vannak merítve. Ajánljuk kitünő regényírónk e leg- újabb korszerű művét olvasóink figyelmébe. Kapható kiadóhivatalunkban, Klökner Péter könyvkereskedésében.

* Megjelent Debreczenben „Körma- gyar“ első magyar társastáncz, szerkeszté Szöllösi Szabó Lajos. Vezérkönyvül szöve- gezte, rajzolta és metszette Balla Károly, ára 40 kr. Szerző hangsúlyozza, miszerint szégyen az alkotmányos magyar nemzetre, hogy mindig idegen tánczok után rajong s a honit megveti s elhanyagolja. A kis mun- kájával a „Körmagyart“ ez egyetlen magyar társastánczot akarja terméinkben meghono- sitani. Nemes czél, de aligha fogja elérni e romlásnak indult hajdan erős magyar nem- zetnél, mely most rút sivarita faj.

Hireink.

— Imént lefolyt sz. Györgynapi orszá- gos vásárunk nem volt népes. Sok lovat hoztak eladásra, melyek közt számos drága ló találkozott. Egy somogyi ember 500 fo- rinton adta el lovat egy bécsi kereskedőnek, egyáltalában a drágább lovakat vették. A marhavásár körül is meglehetősen élénkség mutatkozott. Iparczikkek egyáltalában nem örvendtek kelendőségnek, minék fő oka abban rejlik, hogy a tavasz nem érvénye- sitette még teljes hatalmát, különösen a vásár két első napján zord, szeles, hideg időjárásunk volt. Csakis az olcsóbb ruha- kelmeknek akadt itt-ott vevőjük. Fehérné- mük közül chifonok álltak előtérben, olcsó és középfajú kielégítő mennyiségben keltek. Selyemárúk, divat- és pipereczikkek a for- galom legkisebb mérvére szorítottak. Rö- vidárukból csak a köznapi czikkekből je- lentéktelen üzlet volt. Kész ruhaneműek el voltak hanyagolva. Házi butorok, konyha- szerek és egyéb házi és gazdasági eszkö- zökben nagy pangás volt észlelhető. Lefolyt vásárunk egyáltalában rosszul és silányul ütött ki.

— József főherczeg Ö Fensége Alcsu- thon a legjobb egészségben túlvén ki a telet, a napokban a Margitszigetre költözik.

— Lapunk 30-ik számában az orszá- gos kiállítás elnökehez intézett nyilatkozatunkat a t. elnök ur — nem tudjuk mi okból — szives volt ignorálni; helyette azonban a bizottság titkára a kiállítás hivatalos köz- lönyében tett közzé olyan válaszfélét, mely- nek tartalma semmiféleképen nem fér össze sem az általunk nagyon tisztelt elnök, sem a végrehajtó-bizottság méltóságával; nem fér

*) Helyesen is cselekszik önök, ha a kis tanu- lókat némi kiintézettséssel sarkalják és buzdítják. Szerk.

össze pedig azért, mert sorainkat szándéko- san elferdítve értelmezi, lapunkat hamisan vádolja és róla hang rágalmakat kohol. — Mi ugyanis a végből interpelláltuk a t. el- nököt, hogy a minden hazai lapnak meg- küldetni határozott program, mi okból nem küldetett meg a többi hazai lapok közt la- punknak is? A hivatalos „Sz. és V.“ pedig ezen világosan érthető kérdést így magya- rázza: „A „Székesfejérvár“ legutóbbi száma- ban panasz van a végből, hogy a kiállításra vonatkozó tudósítások részére nem küldetnek meg.“*) Mi nem tudósításokat akartunk, mert azokra nem szorultunk, hanem igen is akartuk és jogosan követeltük a kiállítás programját, mely csak azért nem küldet- tet meg lapunknak, mert a kiállítás titkára volt megbízva ennek expedálásával, ki la- punkat ezen mellőzéssel compromittálni akarta; csakhogy compromittálta önmagát, a végrehajtó-bizottságot, de leginkább az elnököt, mert nevében menesztett szét a program. Az idézett válaszfélé lapunkat tovább azzal vádolja, hogy az ülésekről szóló tudósításokat utána közöljük; ez nem igaz, mert tudósításainkat magunk szoktuk megírni. Egyébiránt ismétlésen határozottan kijelentjük, hogy valamint eddig, úgy ezen- tül sem fogunk túrni semmiféle sértő mellő- zést, hanem kikelünk ellene; valamint tüz- zel, vassal, kímélet nélkül harozot izenünk minden nyegleségnek, felületességnek, ön- kénykedésnek, ferdéségnek és túlkapásnak. Tesszük ezt a nagy közönség érdekében, mert mi nem engedjük és nem engedhetjük azt, hogy a kiállítás ügyéből egyesek tréfát, játékot, gschäftet üzzenek és ez által mintegy neveltség és gúnytárgyává tegyék azt.

— A husvétüi ünnepek kellemes ta- vaszi idő kedvezése mellett folytak le. A föltámadis nagy ünnepét áhitattal ülte meg szombaton délután városunk lakossága. A néma harangok újra megkondultak, hirdetve a kereszény hívőknek, hogy „resurrexit!“ A katolikus templomok megteltek hívők- kel, délután pedig sok ezren csatlakoztak az ünnepélyes körmenetekhez, melyek a templomokból kiindultak. Ájtatos szolozs- mákat énekelve vonult végig a sokaság az utcákon. „Föltámadt Krisztus e napon, Alleluja, Alleluja!“ hangzott az örömeink. Vasárnap és hétfőn roppant néptömeg tolt előre egymást a templomokban, a hívők serege ájtatos arczczal hallgatta a szent miséket és zengedezte az „Alleluját!“

— Hymen. Lázár Kálmán, székes- fejérvári kir. alügyész közelebb váltott jegy- gyűrűt Oppenhausser Octavia urhölgy- leg Gyulán. A köteendő frigyhez tartós boldogságot kívánunk!

— Halálozás. Fajth János és gyerme- kei: György Ottilia és István szomorodott szívvél jelentik szeretett felejtethlen neje, — illetve édes anyjuk szül. Germanetz Jozefának hosszas szenvedés után f. évi ápril 22-én délelőti fél 10 órakor, élte 58-ik évében történt gyászos kimúltát. A boldo- gult hült tetemei f. évi ápril 24-én a rom. kath. egyház szertartása szerint d. u. 4 óra- kor fognak a hosszutemetői sirkertbe örök nyugalomra tetetni. — Az engesztelő szent mise áldozat pedig f. évi ápril 29-án d. e. 8 órakor a székesegyházban fog a minden- hatónak bemutatni. Béke lengjen áldott porai felett.

— Kinevezés. A közmunka és közle- kedésügyi m. kir. miniszter Székely Dé- nes megyei volt mérnököt a fejrmegeyi m. kir. állam-építészeti hivatalhoz kir. segéd- mérnöké nevezte ki.

— A kiállítási bizottság titkára, az „1879-iki országos kiállítás hivatalos közlö- nyé“-ben felhivatalos alakban megróttá la- punk újdonságát azért, hogy a végrehajtó bizottság egyik ülésén jelen volt és pedig azon órákban, melyért őt az állam megfizeti. Ezen a maga nemében páratlan és nemtelen támadásra feleltünk egyszerűen ez: Erős meggyőződésünk, hogy a kiállítási titká- rnak nem az államhivatalnok (ki ekkor sza- badságot élvezett, s ennek korlátozására semmiféle országos kiállítási titkárnak bele- szólása nincs), — hanem a lapudósító állt utjában, miből világosan kitünik az, hogy ő, a titkár, ki egyuttal annak a másik lapnak szerkesztője is, a kiállítás nagy esz- méjét saját, önző céljaira akarván kizsák- mányolni; mintha a jövő kiállításnak nem lenne más célja, mint lapjának reclamat csapni. Különben azon megrovására, hogy lapudósítónk hivatalos órák alatt volt jelen egyik gyűlésen, csak azt jegyezzük meg, hogy a végrehajtóbizottságnak több olyan tagja van, ki egyuttal városi, megyei vagy államtisztviselő; velük is könnyen megtör- ténhetik, hogy érdemes titkáruk saját hiva- talos lapjukban azzal vádolandja őket, hogy azon órákban voltak jelen az üléseken, me- lyekért őket a város, megye vagy az állam megfizeti. Az pedig nagyon könnyen meg- történhetik, különösen ha elgondoljuk, hogy a kiállítási bizottság titkára egyuttal a „Szé- kesfehérvár és Vidéke“ szerkesztője is. — Egyébiránt a végrehajtó bizottság hasonlít azon mesebeli madárhoz, ki a krokodilustól úgy megijedt, hogy a szájába röpült!

— Dunántúli megyéinkben a jelen és jövő év folytán egymást érik a kiállítások,

versenyszántás és borvásár; a gazdaközön- ség és egyesületekben valóságos sürgés- forgás van, mely kiható mérvű intézkedé- sekről tesz tanúságot s mezőgazdaságunk, termelésünkre bizonyára nagy befolyással lesznek. Üdvözzöljük a gazdaközöniséget jól választott utján. Becsüljük meg és jól mű- veljük a földet, mert rosz politika, sa- nyargatások, terhek és csapások közt min- dig csak ez az egyetlen vigasztalásunk! — Győr-, Somogy-, Zala-, Fejér-, Tolna- stb. megyék már bejelentették kiállításait, s hihetőleg követi még több megye és szá- mos vidék.

— A polgári lövőde nyári idénye május hó 12-én fog ünnepélyesen megnyit- tatni. Lesz czéllövészet, bankett, zene, tom- bolajáték és táncz. Csak aztán közönség is legyen, hogy az ünnepély ne üres falak közt folyjon le.

— Furfangos módon rejtette el Majer István molnár-legény a 367 frtot. s 200 frt. értékű ékszer u. m. egy arany órát láncc- czal, egy karpereczet, egy arany gyűrűt és egy darab majlandi sorsjegyet, melyet f. hó 16-án Brandt Ferencz gazdjától lo- pott Szent-Mihályon. — Mihelyt Brandt ur észrevette a tolvajlást, azonnal Majer Ist- vánt gyanusította. Mirkva csendbiztos val- talására a tolvaj bevallotta tettét és azt is, hogy az ellopott tárgyakat a malomtól mint- egy 300 lépésnyire elásta. A csendbiztos elment a kijelölt helyre, megtalálta a pénz- t és az ékszer is. Így tehát a panaszos visz- szakapta pénzét, a tettes pedig elvesztette — szabadságát.

— Vásár van. Ez most a zsebmetszők és csirkefogók jelszava. Miután a betörések és utcazi támadások rájuk nézve igen sok esetben rosszul ütött ki, a mostani vásár- ban akarták kárpótolni magukat s valóban már régóta történt apró annyi tolvajlás vásár alkalmával, mint jelenleg. — Majd minden bódében szitkozódik a kereskedő, hogy a portékát, melyet alig pár percze akasztott ki, már ellopták. — Hja! szemesnek áll a világ.

— Öngyilkosság. Keresztesen, K ó s a János nevű bognár nagy szombaton reggel felakasztotta magát a szoba-ajtóra. A falu- beliek nem merték levágni az öngyilkost, hanem hagyták az ajtón lögni egész vasár- nap délután 4 óráig, míg Heinrich Lajos járási orvos ur megérkezett.

— A kaszárnyában pénteken reggel példátlan durvaságot követett el a kaszár- nya udvarán egy katona mondurba bujta- tott fegyveres rüpek egy urral szemben, ki keresztül akart menni a kaszárnyán; az ajtónál álló őr minden szó nélkül tovább eresztette, de az udvar közepén utját állta egy bepálinkázott fegyveres sieder ezen szavakkal: „Takarodjék vissza az ur, mert felrugom.“ — Figyelmeztetünk mindenkit, kinek utja netán a kaszárnyán vezetne ke- resztül, hogy hasonló durvaságnak ki van téve, mert az ilyen pálinkás vitéz nagyon hetyke és bátor szokott lenni (ha puska van a kezében) — a fegyver nélküli polgá- rakkal szemben. Az ilyen feγγelmeztelen ficzkókat jó lenne egy kis emberségre is tanítani, nem csak a szalutálásra.

— Furdó-megnyitás. Özv. Tóth Jó- zsefné a rózsaszagú furdó tulajdonosa ujonnan átalakított, kényelemmel berende- zett, diszes parkkal környezett furdó hely- liséget 1878. évi ápril 21-én megnyitotta. Mindazoknak, kik élvezet és üdítést óhaj- tanak, ajánljuk a t. cz. közönség igényeinek teljesen megfelelő ezen furdóhelyiség láto- gatását.

— A székesfejérvári választásulat Szi- lágyi Béla művezetése alatt vasárnap kezdte meg előadásait Peczonyban. Az első ünnep nap Tóth Ede „Tolonecz“-át, a második nap a „Veres hajú“-t adták — mint leveleznők írja — telt ház és hálás közönség előtt. — Ugyan e nap kezdte meg Mándoky társu- lata is működését a nagyváradi szinkörben.

— A „Komárom“ című hetilapba B. Iván „Fehérvári levelek“ czim alatt híreket közöl. A többek közt kiállításunkról szól- ván azt mondja, hogy az szalmaláng, me- lyet a szél elsodor; hogy az majmolása a szegedinek; hogy az osztályok élére szak- értelmelen emberek állítottak; hogy az iparos-osztály mellözve van; hogy a kiállítás élén oly emberek állanak, a kikre a jóér- zelműek csak gúnyról és megvetéssel néz- nek s elszorol keble, ha arra gondol, hogy oly nemes eszme élén ilyen férfiak állanak. Ha a felsőhajtás többi részét aláíránk is; de a végsorok ellen szót kell emelnünk, mert a kiállítás élén oly tisztességes férfiak állanak, a kiket minden jóérzelmű becsül s bámuljuk B. Iván ur rövid emlékezőte- hetségét, a ki azon lap 14-diki számában azt jósolta, hogy a kiállítás sikerülni fog, mert gr. Zichy Jenő áll élén, egy héttel később pedig megvetést és gúnyt emleget. Ajánljuk e sorokat lapjárunk figyelmébe.

□ Rövid hírek. A rózsás-kertet husvét vasárnap nyitották meg. Kevés köz- zönség mulatott ott. — Klein Armin keres- kedő eljegyezte Brill Johanna kisaszonny Moórról. — A városi bizottsági tagokat nagyban ostromolják a hivatalokra ásitók, egyik kéz a másiknak adja az ajtókilincset. A vásár alatt több apróbb vereke des for-

*) Tessék a hivatozott Lapunk 30-ik és a „Sz. és V.“ 31-ik számát megnézni.

dult elő. — Az iparkiallítás nagybi- zottsága vasárnap f. hó 28-án gyűlést tart a városház nagytermében. — A helybeli törvényszéki börtönben 150 fegyencz van letartóztatva. — Szilágyi Béla szintársu- lara husvét vasárnap kezdte meg az előadá- sokat Pozsonyban. — A Balaton-Füredi fürdő idény május 26-án fog megnyitni. Günther Antal hírlapíró ma tartja eskü- vőjét Kégl Emerika kisasszonnyal Buda- Pesten. Heves párbajt vívott hétfőn két katonatiszt. Az egyik fejsebet kapott. — A császár Ferencz József uralkodó- hoz sajátkezű levelet intézett, melyet külön futár hozott el Bécsbe.

— Rövid elégtétel. Nagy-Váradhoz kö- zel egy oláh faluban temetés volt. Midőn a temető kapuhoz ért a menet s az zárva volt, a pápa elkezdett iszonyuan károm- kodni. Egy a kíséretből azt találta mon- dani: nem csuda ha a nép rossz, midőn papjai ilyen példával mennek elől. A pápa dühbe jött s arculcsapta a hivatlan szó- nokot; de az sem volt röst, hanem a tel- jes ornátusban levő pápa arcára ő is egy hatalmas poffot csattantott.

— A budapesti bakó két huszárt akasz- tott fel a napokban Aradon, mivel káplár- jukat lelőtték. Tóth Ferencz példáján nem tudtak okolni.

— Rablógylósság. H.-Tályaán mult hó 29-én reggel Hill Zsuzsánán, ki magá- nyosan lakott és zöldséget szokott árulni, ágyában összeégve találták. A vizsgálatban kiderült, hogy gylósság áldozata lett, s hogy 150 forintját elrabolták. A gyau Szép József nevű, kis-várdai születésű, csizmadia legényre esett, kinél véres inget és a meg- gylóltól való ezüst órást és két gyűrűt találtak. Hír szerint Szép József bevallotta tettét. A gylósság estjén vacsorán volt Hill Zsuzsánánál, ki megmutatta neki pénz- zét. A legény egy vasalóval kétszer fejbe ütötte s egy késsel három szurást tett rajta, aztán petróleummal leöntötte és egy dun- nába takarva, meggyújtotta, gondolva, hogy így a gyau jelei megsemmisülnek.

— Erdélyben a Balomir melletti ör- házat e hó 6-án hat fegyveres rabló meg- támadta. A künnálló őrt megkötözték s a pénzébe dobták, azután a szobában az ör kis leányát s nővérét agyonvagdalták, pénz- zét elrabolták s kötelezőit elégették. Ember e az ilyen s van-e méltó büntetése az ily gaz- tetnek?

Szerkesztői üzenetek.

L. M. urnak. Helyben. Elég egy sütehből egy lepény. A vers nagyon gyenge.

S. L. urnak. Helyben. Kísérletnek megjárja; de a mit papírra teszünk, ne akarjuk azt egyszerre világgá bocsájtani.

München. Megtettük a kellő intézkedést. S. M. urnak. A kiállítás eszméje fontosabb, mint hogy abból gúnyt lehetne üzni. Mi megteszük észvételünket ha kell; de az senkit sem jogosít arra, hogy paléazt törjön. még pedig idő előtt.

K...nak. Csak verset ne, ámbár nagy szükség van a vizenyösségre.

Kálozra. Adja isten, hogy ugy legyen. Mihelyt azolvásokor megalakul mi leszünk az elsők, a kik a könyvtár alapját 10 jó könyvvel megvetjük s azután is folytonosan gyamolítjuk.

I. Sz. A. urnak. Személyesen szeretnénk önnel értekezni, mi megtörténhetik bármely délután.

Legújabbban megjelent irodalmi nevezetességek.

Table listing books and their prices, including titles like 'Abel. Die Gartenkunst', 'Baker. Die Türken in Europa', 'Beniczky Bajza Lenke', etc.

Table listing various books and their prices, including 'Dr. Neesen. Theorie der Wärme', 'Périn. A ker. társad. törvényei', 'Péterfi. Az utolsó Bebek', etc.

Követésre méltó tanács!

A betegségek közül, a melyek a halálozás statisztikáján leggyakrabban vannak feljegyezve, a tüdővész az mely a gyászt családokba leggyakrabban viszi és tudomány még nem találta orvosszert e betegségnek, hacsak nem oly formán, hogy a tüdőbetegnek szenvedéseit enyhíteni, és azok életét pár évvel meghosszabbítani. — Tudja mindenki, miszerint a mellbetegnek az enyhe éghajlat s különösen a fenyves erdőségek közelsége, s azoknak levegője legideálisabb. Vannak azonban betegek, kik tartózkodásukat nem változtathatják, és ezek azok, kiket csakunk első sorban érdekel.

Első ízben Brüsszelben, később majd mindenütt tett kísérletek bebizonyították, hogy a kátrány — a fenyűnek gyantamű termesztménye — mell- és tüdőbetegnek rendkívül üdvös szer. Ez okból már megérdemli e szer a betegek legnagyobb figyelmét. Fel- említsük azonban, hogy e szernek használata a betegség feltűnésével kezdendő. A legkisebb meghülés képes tüdőbetegséget előidézni, nagyobb orvosság okért tanácsos tehát a kátrány-kátrát rögtön megkezdeni, a mint valaki a köhögést észleli. Amál inkább ajánlható ez orvosság, mivel sok mellbeteg baja iránt bizonytalanságban van, s a köhögést kis meghülés vagy tán igénytelen hurutnak magyarázza, holott nem ritkán ez kezdte a sorvadásnak. — A kátránynak legalkalmasabb használata a kapszulákban. — Guyot párisi gyógyszerész, labdaes alakú s nagyságu kapszulát, melyek gyenge hártýba rejtve, egy adagot a legjobb s legtisztább norvégiai kátrányt tartalmaz, melyekből minden évés után 2-3 szemet bevéve, minden meghülesék, tüdőbetegségek, Asthma és aszkór ellen csaknem azonnali könnyebbülést eredményeznek.

Egy csomag tartalmaz 60 kapszulát, így a használat 10-20 krajczárba kerülhet nap- jában, s nélkülözhető mellette minden orvos- szer, szirup, pastillák, stb.

Gabona-ár aprilis 20-án.

Table showing grain prices for 100 kilograms, including items like 'Tiszta buza', 'Kétszeres', 'Rozs', etc.

Felelős szerkesztő: Boross Mihály.

Hirdetések.

Árverési hirdetés.

Néhai Spigler Antal cs. kir. főorvos hagyatékához tartozó ingóságok, ugymint: fehérmű, katona- és civi- ruhák, katona orvosi kalapok forgóval, kar- dok és más aprólékos tárgyak; nemkülön- ben: nagy mennyiségű orvosi műtési szerek, bonczkések, fogók, oltóútk, érvágók köpö-

löző-kések, foghuzó eszközök, borotvák; ugy orvosi szakkönyvek

f. hó 27-én reggeli 9 órakor

a városháznál nyilvános árverés útján eladatni fognak.

Felhívtnak tehát a t. orvos, sebész és borbély urak az árverésre minél számo- sabban megjelenni.

Advertisement for 'Liebig's Company' featuring a large logo and text in German and Hungarian, including 'Nur acht', 'Verm die Eihutte eines jeden Topfes', etc.

UMRATH és TÁRSA

Prágában mezőgazdasági gépgyárosok.

Ajánlják, a szilárd kivitel, könnyű jár- rás, nagy munkaképesség és tiszta cséplés- ről legelőnyösebben ismert, úgy ráman álló mint kerekéken járó

kézi- és járgány-cséplőkészleteiket 1-8 ló- vagy ökörrörög.

Továbbá készítenk különféle nagyságu és elismert jó minőségű tisztító-rostákat,

kukoriczamorzsoló- és szecsakavágókat.

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve küldetnek.

Gyermekeknek s felnőtteknek!

A Dr. Plenk's „Anticattarrhalicum“ gyógyszerere minden takhártýa cattarrhusnak.

(Schleimhaut-Katarrhe.)

Ezen tudományos alapon a leggyógyerejűbb nö- vények s gyökerekből készült thea biztos gyógyszer minden a takhártýa, gége, légzőszervek, a tüdő, bron- chia, a gyomor és belek meghülesénel, s használata igen előnyös a hűgös- és méhanya cattarrhusnál. — Egy csomag utasítással 40 és 80 kr.

Dr. Plenk köhögés-pora igen jó ízű s hatásos. Utolérhetlen a gyomor- bajknál, — gyomorgégés, böfögés, étvágyhiány, emésztési nehézségek s az aranyér gyógyításánál. — Egy doboz utasítással s magya- rízáttal 70 kr.

Kapható a monarchia minden nagyobb városában. Székesfejérvárott egyedül: Diebálla György gyógyszerészárában

Hirdetmény.

Szab. kir. Székesfejérvár város árva- széke részéről ezennel közhírre tétetik, miszerint néhai Szölösy Pál hagyatéká- hoz tartozó értékpapírok, szobabutorok, konyhaszerek, ágy- és asztalmenük

folyó évi april 25-én d. e. 9 óratól

örökhatyó volt uri-utczái lakásán azon- nali készpénzfizetés mellet nyilvános ár- verésen eladatni fognak.

Székesfejérvárott a városi árvaszéknek 1878. april 16-án tartott üléséből.

Juraszek Ferencz m. k., h. árvaszéki elnök.

Advertisement for 'KÉT TANONCZ' by 'Hj. Námesy Ferencz' with a decorative border.

Az Anatherin-szájvíz hamisításai

elővigyázatra intik az orvosi köröket, miután ezen értéknélküli hamisítvá- nyoknak káros következményeit na- ponta tapasztalják, sőt gyógyíthatlan szájbetegséget is idéztek már elő.

Figyelmeztető levél.

Dr. POPP J. G.

cs. kir. udv. fogorvos urnak Bécsben, Stadt, Bognergasse Nro 2.

Szendrő, 1878. jan. 25.

Tisztelt uram! Már több év óta használok dicsegetesen ismert Anatherin-szájvizet a legjobb eredménnyel, azonban az már annyira utánozva és hamisítva van, hogy elhatározám magamban valódi árut nyeresző, uraságot hoz fordulni azon kéressel, sziveskedjék nekem posta útján után- vétel mellett 4 üveg Anatherin-szájvizet és 2 skatulya fogport küldeni. — Miután kéresemet ismételném, mely tisztelettel maradtam urasá- godnak öszinte tisztelője

Dr. Michnetz Lajos, k. kerületi orvos.

Kapható: Székesfejérvárott Braun József, Diebálla György, Broszman Elek, Páztory Sándor, Say Rudolf gyógyszer. Szekerák és Horvánsy keresk. Lovasberényben Heiszler Győző gyógyszer. — Moórótt Jency. — Palotán Würfl gyógyszer. — Veszprémben Gutthard és fiaival, Tuszka M. és társa, Ferenczy gyógyszer. — Pápa Tschepen, Bermüller J., Szabó gyógyszer. — Duna- földvár Lukács A., és Kubányi S. gyógyszer. — Duna-Veesén: Klinke gyógyszer. — Kun-Szent- Miklóson Tóth S. gyógyszer. — Polgárdin Kampis József gyógyszerárában.

Nyujtsd a szerzesének kezéd!

375,000 állami mark,

vagy 218,750 o. é. frt. fonyereményt

nyujt a legujabb nagy pénz kisorsolás, mely a magas kormány által engedélyezve és biztosítva van.

Az új terv előnyös beosztása akként van, hogy kevés hónap alatt 7 kisorsolásban 49600 nyereménynek bizonyosan ki kell jönni, e között a 375,000 mark, vagy 218,750 forintos nyeremény is, továbbá:

Table showing lottery prizes in Mark and stb., including '1 Nyeremény Mark 250,000', '1 " " 125,000', etc.

A húzás hivatalos napjai már rendszeren megállapítva lettek.

Ezen nyeremény-húzáshoz sorsjegyek kaphatók és pedig:

1 egész ered. sorsjegy csak 6 M. 3 1/2 fr.

1 fél " " " 3 M. 1 3/4 fr.

1 negyed " " " 1 1/2 M. 90 kr.

Minden hozzáunk beküldött megbízások postaküldéssel, utalványozással vagy utánvétellel a legnagyobb pontossággal lesze- nek elintézve és minden megrendelt állam- pécsettél ellátott eredeti sorsjegyet tölem kapja meg.

A megrendelésekhez rendszeren egy hivatalos játéktérrel szolgálunk, ép ugy minden húzás után a húzási-lajstromot kéretlenül bérmentve megküldjük.

A nyeremények kifizetése azonnal az állam felelősege mellett akár postailag, vagy számos összekötéseink miatt általunk Osztrák-Magyarország bármely nagyobb piacán is eszközölhetők.

Vállalatunkat mindig szerencse kísérte számtalanszor önék különféle fonyeremények az általunk eladottakból kihozva.

Egy ilyen a legszilidabb alapon nyugvó vállalatot az ember mindig a tömeges pártfogás reményében nyit meg, kérjük tehát, hogy a megbízásoknak mindkép eleget tehessünk, azokat mindenesetre május 15-ig beküldeni szives- kedjenek.

KAUFMANN és SIMON,

bank- és váltó-üzlete Hamburgban. Vesz és elad mindenféle államkötvényeket, vasuti részvényeket, kölcsönjegyeket stb.

U. i. Üzletünk iránti szives bizalmunkat megköszönve azt a jövőben is iparkodni fogunk megelégedésre kiérdemelni. Fentebbi.